

ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОРМОТВОРЕННЯ

УДК 342.4

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.1>

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИМІРИ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СТАН, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Стефанчук Руслан Олексійович,

доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії правових наук України,
заслужений діяч науки і техніки України,
Голова Верховної Ради України

У статті розкрито питання правотворчої діяльності Верховної Ради України. Відзначено, що за понад 30-річний період незалежності в Україні так і не було вироблено єдиного підходу до правотворчої діяльності органів публічної влади, і лише Верховна Рада України IX скликання у непростих і, навіть, екстремальних умовах повномасштабної війни прийняла базовий законодавчий акт у сфері правотворчості. Наголошено на особливостях роботи Парламенту у період дії правового режиму воєнного стану, а також його результативності у сфері законодавчої діяльності. Відзначено важливість у період дії воєнного стану парламентської дипломатії та міжпарламентського співробітництва. Охарактеризовано специфіку оновлення системи законодавства, її «очищення» від радянського символізму. Статистичні дані щодо показників діяльності Верховної Ради України наведено станом на середину квітня 2024 року.

Окрему увагу приділено Закону України «Про правотворчу діяльність», який містить низку новел і прогресивних положень, спрямованих на забезпечення участі громадянського суспільства у правотворчій діяльності та підвищення якості законодавства України, посилення координації роботи між Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України. Цьому сприятиме запровадження: аналітичних, прогнозних та програмних документів публічної політики для планування правотворчої діяльності; оцінки впливу як обов'язкового етапу розроблення проекту нормативно-правового акта; публічних консультацій із метою реалізації принципів відкритості та прозорості правотворчої діяльності тощо; ведення Міністерством юстиції України Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Крім того, йдеться про: плановість діяльності Парламенту; здійснення правового моніторингу як запоруки реалізації контрольної функції Верховної Ради України; оптимізацію інституційної спроможності Парламенту. Шляхи подальшого удосконалення правотворчої діяльності Парламенту вбачаються, зокрема, у: здійсненні рекодифікації та декодифікації національного законодавства, що призведе до підвищення його якості у кращих європейських традиціях; побудові моделі покрокового алгоритму дій суб'єктів правотворчої діяльності на усіх етапах її здійснення; створенні єдиної інформаційної бази даних із питань адаптації законодавства України до положень права ЄС (*acquis* ЄС); запровадженні Єдиного реєстру правотворчих пропозицій (ініціатив, ідей); активному використанні ІТ-технологій у правотворчій діяльності; застосуванні аналізу довгострокових пріоритетів розвитку законодавства при плануванні Парламентом своєї роботи.

Ключові слова: правотворча діяльність, Закон України «Про правотворчу діяльність», правовий режим воєнного стану, планування законопроектної діяльності, правовий моніторинг, постзаконодавчий контроль, інституційна спроможність Верховної Ради України.

Stefanchuk Ruslan. Parliamentary dimensions of lawmaking: status, challenges, prospects

The article covers the lawmaking activity of the Verkhovna Rada of Ukraine. It is noted that for over 30 years of independence, Ukraine has not developed a unified approach to lawmaking activities of the public authorities, and only the Verkhovna Rada of Ukraine of the IX convocation has adopted a basic legislative act in the field of lawmaking under the difficult and even extreme conditions of a full-scale war. The peculiarities of the Parliament's work during the period of martial law, as well as its effectiveness in the field of legislative activity, are emphasized. The importance of parliamentary diplomacy and inter-parliamentary cooperation during martial law is highlighted. The specifics of the legislative system renewal and its «cleansing» from Soviet symbolism are described. The statistical data on the performance indicators of the Verkhovna Rada of Ukraine are as of the middle of April 2024.

Particular attention is paid to the Law of Ukraine On Lawmaking, containing a number of novelties and progressive provisions aimed at ensuring the civil society participation in lawmaking and improving the Ukrainian legislation quality, strengthening coordination between the Verkhovna Rada of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine.

This will be facilitated by the introduction of: analytical, forecasting and program documents of public policy to plan lawmaking activities; impact assessment as a mandatory stage of drafting a legal act; public consultations to implement the principles of openness and transparency of lawmaking activities, etc.; and the maintenance of the Unified State Register of Legal Acts by the Ministry of Justice of Ukraine.

In addition, the article features: planning of the Parliament's activities; legal monitoring as a guarantee of the implementation of the control function of the Verkhovna Rada of Ukraine; optimization of the institutional capacity of the Parliament.

Ways to further improve the lawmaking activities of the Parliament are seen, in particular, in the following: recodification and decodification of the national legislation, leading to an increase in its quality in the best European traditions; building a model of a step-by-step algorithm of lawmakers' actions at all stages of lawmaking; creating a unified information database on the adaptation of the Ukrainian legislation to the provisions of the EU law (EU acquis); introducing a unified register of lawmaking proposals (initiatives, ideas); active usage of IT technologies in lawmaking; and applying long-term priorities analysis for the development of legislation when planning the work of the Parliament.

Key words: *lawmaking, Law of Ukraine On Lawmaking, the legal regime of martial law, planning legislative activity, legal monitoring, post-legislative control, institutional capacity of the Verkhovna Rada of Ukraine.*

Вступ. Особливістю правотворчого процесу в Україні є його динамічність та безперервність. Разом із тим за понад 30-річний період незалежності в Україні так і не було вироблено єдиного підходу до правотворчої діяльності органів публічної влади. Результатом цього є наявність істотних прогалин у сфері правотворення та суперечлива практика правозастосування.

Зазначені проблеми потребували якнайшвидшого їх врегулювання на законодавчому рівні. Попередні спроби правової регламентації правотворчої діяльності не завершувалися успіхом через політичні розбіжності, мали місце й тривалі дискусії щодо предмета правового регулювання. Однак поступово в Парламенті викристалізувалося стійке розуміння стосовно доцільності унормування правотворчої діяль-

ності, що зумовило прийняття Верховною Радою України ІХ скликання у непротиставлених і, навіть, екстремальних умовах повномасштабної війни базового законодавчого акта у сфері правотворчості.

Окремими аспектами правотворчої діяльності в Україні займалися такі вчені, як Н. Кузнєцова [1], М. Теплюк [2], О. Дзера, Н. Міловська [3], Н. Оніщенко [4], О. Петришин [5], А. Ришелюк [6], О. Кот [7], В. Риндюк [8], С. Мельничук [9], В. Косович [10], І. Мищак [11], А. Гриняк [12], але їх праці комплексно не охоплюють всіх аспектів сучасних тенденцій розвитку законодавства й особливостей правотворчої діяльності Верховної Ради України в період воєнного стану.

Основна частина. Незважаючи на складні умови діяльності (як відомо, спочатку випробуванням стала пандемія – гостра

респіраторна хвороба COVID-19, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2), Парламент, прийнявши Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 р., вже вкотре демонструє професійність та оперативність. Упродовж цієї каденції Верховною Радою України прийнято понад 1300 законів, із них понад 150 первинних законів, що стосуються усіх сфер суспільного життя (деякі з них, попри важливість предмета правового регулювання, перебували на розгляді Верховної Ради України попередніх скликань тривалий час. Зокрема, це Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р., закони України «Про всеукраїнський референдум» від 26.01.2021 р., «Про медіацію» від 16.11.2021 р., «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р., «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 р., «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 р., «Про лобювання» від 23.02.2024 р., «Про публічні електронні реєстри» від 18.11.2021 р. та ін.).

Результативність законодавчої діяльності Верховної Ради України IX скликання не викликає сумнівів, адже щорічно приймається приблизно 290 законів (у 2022 році – 399). Для порівняння: у 2022 році парламентом Німеччини ухвалено 115 законів; Франції – 62, Британії – 48 [13]. Проте така інтенсивність законотворчості зумовлена потребою сформувати якісну, стабільну систему законодавства, що міститиме первинні законодавчі акти, за зразком правових систем країн сталої демократії. Тому у найближчій перспективі законодавча діяльність українського Парламенту посилюватиметься.

Окремо слід наголосити на особливостях роботи Парламенту у період правового режиму воєнного стану, строк дії якого регулярно продовжується. Так, через необхідність оперативного реагування на нагальні виклики збройної агресії, посилення безпеки та обороноздатності нашої держави Верховна Рада України працює 24/7, у режимі одного пленарного засідання, що триватиме до дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні. Постановою Верховної Ради України № 2912-IX від 07.02.2023 р. «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» запроваджено: особли-

вості визначення часу і місця проведення засідань, способу голосування та скликання засідань Погоджувальної ради депутатських фракцій (депутатських груп); обмеження щодо поширення інформації про початок, перебіг і прийняті рішення (не раніше ніж через годину після оголошення перерви у засіданні) та ін. За цей час Верховна Рада України збиралася на пленарні засідання понад 100 разів, прийнявши понад 600 законів (що становить приблизно 50 % від загальної кількості ухвалених Верховною Радою України IX скликання законів).

Особливу роль у період дії воєнного стану відіграє парламентська дипломатія та міжпарламентське співробітництво. Верховна Рада України суттєво посилила цей напрям своєї роботи. Так, Парламентом України станом на середину квітня 2024 року було прийнято 14 заяв та 44 звернення до міжнародних спільнот і організацій, спрямованих на протидію збройній агресії проти України, підтримку нашої держави гуманітарною допомогою, захист її громадян, які виїхали за кордон через повномасштабне вторгнення, надання фінансової допомоги Україні тощо. Основні тези таких заяв і звернень зводяться до: засудження вчинення РФ геноциду в Україні; недопустимості посягання на цінності свободи слова, порушення гарантій діяльності журналістів під час дії воєнного стану; необхідності забезпечення захисту цивільного населення України; вжиття додаткових спільних заходів із метою припинення агресії російської федерації проти України та запобігання поширенню цієї агресії на інші країни Європи; визнання російської федерації державою – спонсором тероризму; підтримки надання Україні статусу держави-кандидата на вступ до ЄС.

Також продовжується діяльність парламенту щодо поширення історичної правди про злочини росії проти України, зокрема щодо визнання Голодомору актом геноциду українського народу. За попередні 30 років Голодомор визнали парламенти 15 держав, а після 24 лютого 2022 року – 17 держав. І, як правило, всі ці рішення є визнанням Голодомору як геноциду. Особливо слід відзначити факт такого визнання з боку Європарламенту, а також Парламентської асамблеї Ради Європи.

Важливим викликом для Верховної Ради України стало оновлення системи законодавства, її «очищення» від радянського символізму та запровадження чітких правил правотворчості. Так, ще до недавнього часу в Україні існував значний масив законодавства Союзу РСР та Української РСР (Української СРР) як спадок, що не відповідав сучасним реаліям суспільного розвитку, будучи пережитком радянщини й доволі часто створюючи правові колізії у національному законодавстві. Здатність вирішити цю проблему якнайкраще продемонструвала саме Верховна Рада України IX скликання, прийнявши 21 квітня 2022 року майже конституційною більшістю Закон «Про дерадянізацію законодавства України». Вперше з часу проголошення незалежності України Парламент спромігся позбавити систему законодавства від архаїчних майже 1200 актів органів державної влади та управління Союзу РСР, Української РСР (Української СРР). Окрім того, із національного законодавства «вичищено» згадки про: «перемогу Великої Жовтневої соціалістичної революції», «ленінські ідеї побудови комуністичного суспільства»; «програми, розроблені комуністичною партією»; «пріоритет в правах комсомольців, комуністів тощо.

Парламентом законодавчо виправлено і нав'язаний радянським минулим державний календар свят та запроваджено нові європейські традиції у святкуванні Різдва Христового 25 грудня, а також щодо утвердження національної ідентичності – Дня Української Державності – 15 липня, Дня захисників і захисниць України – 1 жовтня (Закон «Про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю України» від 14.07.2023 р.).

У цьому контексті слід вказати, що частиною національного законодавства залишаються окремі нормативно-правові акти, прийняті у період із проголошення нашою державою незалежності до ухвалення Конституції України, які, формально зберігаючи свою чинність, не здійснюють регулятивний вплив на суспільні відносини, оскільки: деякі з них суперечать Основному Закону України, інші – містять положення, що регулювали питання, які нині врегульовані іншими актами законодавства; окремі з них втратили регуля-

тивну дію через сплив відповідних строків, зазначених у самих актах тощо. Крім того, деякі нормативно-правові акти, прийняті у цей період, стосувалися організаційно-розпорядчих питань державних органів, що функціонували на той час. Враховуючи послідовність інституційно-функціональної трансформації системи органів публічного управління, зокрема в контексті створення передумов і правових наслідків для формування й діяльності відповідних органів державної влади України, вбачається, що такі акти давно вичерпали свою регулятивну дію та є такими, що не застосовуються на території України. Тож із метою впорядкування системи національного законодавства закономірним є питання про «ревізію» таких актів на їх відповідність сучасним тенденціям розвитку суспільних відносин. Як результат – має бути продовжено очищення національного законодавства шляхом підготовки відповідного законопроекту про конституціоналізацію законодавства України, який вирішить окреслену проблему.

Безумовно, важливим кроком на шляху до впорядкування правової системи України є законодавче урегулювання правотворчої діяльності. Відповідне питання було предметом розгляду Верховної Ради України багатьох скликань. Різнилися назви (про закони і законодавчу діяльність, про нормативно-правові акти тощо) та підходи до змістовного наповнення відповідних законопроектів.

Свідченням розуміння парламентарями IX скликання необхідності унормування правотворчості стало те, що ініціаторами законопроекту «Про правотворчу діяльність», який було зареєстровано 25 червня 2021 року, виступили майже 200 народних депутатів України. А вже під час обговорення його норм у парламенті підтримка законопроекту ще більше зроста.

Тож саме Парламенту цього скликання вдалося ухвалити 24 серпня 2023 року Закон «Про правотворчу діяльність», який забезпечує формування нової доктринальної парадигми правотворчої діяльності, що ґрунтується на взаємодії громадянського суспільства та суб'єктів правотворчої діяльності, запроваджує демократичні засади правотворчої діяльності та єдині підходи до розробки й прийняття норма-

тивно-правових актів, а також контролю за їх реалізацією.

Закон «Про правотворчу діяльність» містить низку новел і прогресивних положень, які визначають його вплив на правову систему України загалом. Так, здійснення правотворчої діяльності відповідно до закріпленого в Законі ієрархічного переліку принципів слугуватиме одним із вирішальних чинників розвитку правової демократичної державності. Законодавчі положення також спрямовані на забезпечення участі громадянського суспільства у правотворчій діяльності та підвищення якості законодавства України, посилення координації роботи між Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України. Цьому сприятиме запровадження: аналітичних, прогнозних та програмних документів публічної політики для планування правотворчої діяльності; оцінки впливу як обов'язкового етапу розроблення проекту нормативно-правового акта; публічних консультацій із метою реалізації принципів відкритості та прозорості правотворчої діяльності тощо; ведення Міністерством юстиції України Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Специфікою роботи Верховної Ради України IX скликання став перехід на новий формат планування законопроектної діяльності. П'ятий рік поспіль, попри війсьний стан, Парламент працює за принципом плановості. Плани законопроектної роботи містять: перелік питань, що потребують законодавчого врегулювання, обґрунтування необхідності розроблення законопроекту, орієнтовні назву законопроекту та строки його подання, відповідальних за розроблення законопроекту, інформацію про пріоритетність внесення та розгляду законопроектів. Прикметно, що із прийняттям Закону «Про правотворчу діяльність» зміст Плану законопроектної роботи приведено у відповідність до нього. Це стосується, зокрема, переліку питань, що потребують законодавчого врегулювання, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis EC*) у частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Таких питань, наприклад, у Плані на 2024 рік – 95.

Ще одним різновидом планування роботи Верховної Ради України відповідно до Закону «Про правотворчу діяльність» має стати план здійснення правового моніторингу як запорука реалізації контрольної функції Парламенту. Відбір нормативно-правових актів, щодо яких провадитиметься їх юридична оцінка та (або) оцінка ефективності їх реалізації, здійснюватиметься з урахуванням суспільної важливості нормативно-правового акта та його впливу на права й основні свободи людини і громадянина.

Із прийняттям законодавчої абетки правотворчої діяльності реальністю стає постзаконодавчий контроль, що відображає тісний зв'язок нормотворчості і правозастосування. Від пілотних проектів здійснення деякими комітетами Верховної Ради України правового моніторингу Парламент повинен перейти до повноцінної юридичної оцінки нормативно-правових актів й оцінки ефективності їх реалізації, яка включає: аналіз результативності нормативно-правового акта та прийнятих на його виконання підзаконних нормативно-правових актів; запланований/незапланований вплив на учасників суспільних відносин, на яких поширюється його дія; інші чинники, що впливають на його реалізацію та досягнення мети його прийняття. Такий підхід систематизуватиме контрольну діяльність комітетів та Парламенту в цілому, а також дозволить виявляти прогалини й колізії законодавства та оперативно їх усувати.

Постзаконодавчий контроль вже тривалий час на порядку денному, але діяльність щодо його проведення була точковою, позбавленою системності, зважаючи, насамперед, на відсутність законодавчого унормування її засад та єдиних підходів до здійснення. І саме законодавча регламентація правового моніторингу дає старт повноцінній реалізації контрольної функції Парламенту.

У контексті оптимізації інституційної спроможності Верховної Ради України варто відзначити важливість новостворених інституцій при Парламенті та їх роль у правотворчій діяльності. Так, із серпня 2022 року функціонує Дослідницька служба Верховної Ради України, яка здійснює науково-дослідницьке та інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності Верховної Ради Укра-

їни, її органів, народних депутатів України, депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України. Наразі Дослідницькою службою вже підготовлено понад 1200 інформаційних та аналітичних матеріалів, значна частина з яких присвячена процесу інтеграції України до Європейського Союзу. Також у квітні 2023 року створений Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права ЄС, який надає фахову допомогу щодо опрацювання євроінтеграційних законопроектів. Цим Офісом здійснено експертний аналіз та підготовлено понад 250 висновків щодо зареєстрованих законопроектів на їх відповідність *acquis* ЄС.

Шляхи подальшого удосконалення правотворчої діяльності Парламенту вбачаються у такому:

– по-перше, з урахуванням кращих практик держав-членів ЄС у Верховній Раді України поряд із підвищенням її інституційної спроможності назріло питання реалізації й інших проектів та напрацьовано відповідні кроки у цьому напрямі. Зокрема, ідеться про створення: Офісу нормопроєктування, що сприятиме правильному застосуванню нормопроєктувальної техніки до кожного проекту законодавчого акта та зменшенню законодавчого спау; Бюджетного офісу – аналітичного центру, покликаного посилити парламентський контроль за бюджетним процесом в Україні; Центру відвідувачів, Центру державності та Парламентської бібліотеки;

– по-друге, у контексті Закону «Про правотворчу діяльність» у Регламенті Верховної Ради України слід закріпити такі поняття, як «акти Верховної Ради України політичного характеру», «документи публічної політики», «аналітичні документи публічної політики», «прогнозні документи публічної політики», «програмні документи публічної політики», «консолідований текст нормативно-правового акта» тощо;

– по-третє, процеси рекодифікації і декодифікації національного законодавства, згадувані в Законі «Про правотворчу діяльність», покликані стати сучасною тенденцією у розвитку правотворчості, що призведе до підвищення якості законодавства у кращих європейських традиціях. Тут слід згадати, що Робочою групою щодо рекодифікації (оновлення) цивільного

законодавства України, утвореною Урядом у 2019 році, була напрацьована Концепція основних напрямів системного оновлення Цивільного кодексу України, положення якої спрямовані на якісні трансформаційні зміни суспільства, зумовлені євроінтеграційним вектором розвитку держави;

– по-четверте, запорукою дієвої правореалізації законодавчих положень про правотворчість є побудова моделі покрокового алгоритму дій суб'єктів правотворчої діяльності на усіх етапах її здійснення. Практичною складовою такої моделі є розробка методологічних засад (методик), які би слугували дороговказом учасникам правотворчої діяльності, зокрема щодо: документального забезпечення розроблення та прийняття нормативно-правових актів Верховної Ради України; здійснення Верховною Радою України правового моніторингу. Позитивний апробований досвід у цьому напрямі вже є. Із метою вироблення єдиного унормованого підходу до опрацювання законопроектів, спрямованих на адаптацію законодавства України до права ЄС та виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, розроблено відповідні методичні рекомендації, які містять основні орієнтири перевірки відповідності положень законопроекту положенням права ЄС. У подальшому такі методичні рекомендації можуть бути трансформовані у Порядок транспозиції норм права ЄС у законодавство України як держави-члена ЄС (про що свідчить, наприклад, досвід Чехії);

– по-п'яте, необхідно створити єдину інформаційну базу даних із питань адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), що відобразатиме стан правотворчої діяльності у сфері європейської інтеграції, а її публічність дозволить кожній заінтересованій особі проводити моніторинг виконання міжнародно-правових зобов'язань України і тим самим долучатися до правотворчості;

– по-шосте, важливим напрямом реалізації Закону «Про правотворчу діяльність», зокрема в контексті гарантування участі заінтересованих осіб у такій діяльності, є запровадження Єдиного реєстру (банку, платформи) правотворчих пропозицій (ініціатив, ідей) як індикатора соці-

альних потреб та суспільних інтересів, що потребують правового врегулювання. Основою таких пропозицій можуть стати дисертаційні (монографічні) дослідження, в яких обґрунтовується теоретико-практичне бачення вирішення тієї чи іншої проблеми. Таким чином забезпечуватиметься тісний зв'язок між наукою та практикою;

– по-сьоме, у сучасних умовах питання правотворчої діяльності тісно пов'язані з активним використанням ІТ-технологій. Наразі їх запровадження, зокрема в Парламенті, перебуває на етапі розроблення пілотного кейсу. Серед інновацій, що з'являться в найближчому майбутньому, варто відзначити: узагальнення змісту парламентських документів, законопроектів тощо; оцінку ефективності діяльності народних депутатів України; моніторинг процедурного розгляду законопроектів відповідно до Регламенту Верховної Ради України; розмовні чат-боти для пошуку документації й інформації на вебсайтах установ, інтранет-платформах, а також для автоматизованого реагування на запити депутатів; вивчення громадської думки щодо конкретних законопроектів тощо. При цьому слід наголосити, що діджиталізація процесу розроблення й ухвалення державних рішень не є самоціллю, а спрямована на оптимізацію діяльності Парламенту, зокрема реалізацію контрольної функції, на підвищення ефективності взаємодії Парламенту та Уряду, збільшення обізнаності громадськості щодо діяльності Парламенту;

– по-восьме, перспективним вбачається застосування аналізу довгострокових пріоритетів розвитку законодавства при плануванні Парламентом своєї роботи. Йдеться про використання механізмів стратегічного прогнозування, що вже активно застосовується як у державах-членах ЄС, так й інших демократичних державах світу, а з цього року буде реалізовуватися Дослідницькою службою Верховної Ради України. Виявлення тенденцій і трендів суспільного розвитку й екстраполяція їх впливу на майбутнє України спрямовані на підвищення спроможності готовності державних інституцій до нових викликів. У контексті правотворчості такий інструмент дозволить передбачати різні сценарії впливу прийнятого законодавства на суспільні відносини

в Україні та запобігати виникненню кризових ситуацій у суспільстві.

Висновки

1. Верховна Рада України IX скликання зіткнулася з безпрецедентними викликами, спочатку пандемією COVID, а після 24 лютого 2022 року – повномасштабною війною, які призвели до переформування всієї парламентської діяльності. Йдеться, з одного боку, про налагодження безперервної роботи в умовах 24/7, а з іншого, – забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу влади в цілому та народних депутатів України зокрема.

2. Першочерговим завданням Парламенту в умовах воєнного стану є ухвалення оперативних і невідкладних рішень, спрямованих на посилення обороноздатності нашої держави, захист критичної інфраструктури та цивільного населення, відновлення економічного, особливо військово-технічного, потенціалу. За короткий період напрацьовано значну законодавчу базу щодо соціального захисту військовослужбовців та членів їхніх сімей, внутрішніх переселенців, вразливих категорій населення.

3. Поряд із заходами щодо підвищення обороноздатності держави триває активна робота по зміцненню засадничих демократичних цінностей, наближенню національного законодавства до європейських і євроатлантичних стандартів. Свідченням успішності таких кроків стало рішення про надання Україні статусу держави-кандидата на членство в ЄС та підтвердження євроатлантичних прагнень нашої держави.

4. Парламент IX скликання приділяє значну увагу плануванню законопроектної діяльності, оновленню системи законодавства, очищенню її від радянського символізму та поверненню історичної пам'яті Українського народу. Знаковими у цьому контексті є закони щодо: дерадянізації, зміни календаря і запровадження державних свят тощо. Окремо слід відзначити ухвалення довгоочікуваного Закону «Про правотворчу діяльність», який містить низку новел і прогресивних положень, що визначають його вплив на правову систему України загалом.

5. Верховна Рада України продовжує інституційну розбудову з урахуванням кращого зарубіжного досвіду. Як результат такої діяльності – створення Дослідницької

служби Верховної Ради України й Офісу підтримки адаптації законодавства України до положень права ЄС, обґрунтування необхідності створення Офісу нормопроєктування, Бюджетного офісу, а також Центру відвідувачів, Центру державності та Парламентської бібліотеки.

6. Системний аналіз національного законодавства визначає перспективи його подальшого розвитку, усунення наявних колізій і прогалин, забезпечення середньо- і довгострокового планування законодав-

чої діяльності. У найближчій перспективі – розроблення й ухвалення закону про конституціоналізацію законодавства України, подальша рекодифікація та декодифікація національного законодавства.

7. Попри сьогоднішні виклики та труднощі Верховна Рада України є прикладом успішної та консолідованої роботи. Парламент продовжує ухвалювати важливі для держави й суспільства закони, розширювати міжпарламентське співробітництво та спільними зусиллями наближати Перемогу України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кузнецова Н. Забезпечення якісної систематизації законодавства як важлива складова правотворчої діяльності. *Право України*. 2021. № 12. С. 42–53.
2. Теплюк М. Правотворчість як діяльність, пов'язана з правом. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 12. С. 90–97.
3. Дзера О., Міловська Н. Планування правотворчої діяльності як важливий етап її ефективної організації. *Право України*. 2021. № 12. С. 74–89.
4. Оніщенко Н. М. Правотворчість: проблеми сьогодення. *Альманах права*. 2023. Вип. 14. С. 20–26.
5. Петришин О. Зміст і форма права у контексті завдань правотворчості та правозастосування: основні концепції та підходи. *Право України*. 2021. № 12. С. 33–41.
6. Ришелюк А., Зуб І. Критерії оцінювання змісту законопроекту. *Право України*. 2021. № 12. С. 90–101.
7. Кот О. Науково-правова експертиза: завдання, напрями розвитку, вплив на якість законодавства. *Право України*. 2021. № 12. С. 117–127.
8. Риндюк В. І. Правотворчість як вид юридичної діяльності: праксеологічний аспект. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2019. Вип. 4 (44). С. 137–142.
9. Мельничук С. М. Правотворча діяльність – провідна правова форма здійснення функцій держави: теоретико-прикладний аспект. *Інформація і право*. 2016. № 1(16). С. 5–11.
10. Косович В. Логічні засоби забезпечення досконалості нормативно-правових актів України. *Вісник Львівського у-ту. (Серія : Юридична)*. 2014. Вип. 59. С. 17–27.
11. Мищак І. М. Сучасні проблеми та перспективи удосконалення Конституції України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 4. С. 40–47.
12. Гриняк А. Правовий моніторинг: завдання та місце в правотворчій діяльності. *Право України*. 2021. № 12. С. 102–116.
13. IPU Parline – global data on national parliaments. URL: <https://data.ipu.org/>